

РОЗВИТОК ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРШЕННЯ

*Гайдучок Т.С., к.е.н., доцент,
Цегельник Н.І., к.е.н., ст. викладач,
Житомирський національний агроекологічний університет*

Податкова система України в сучасних умовах характеризується низкою негативних явищ. Досягнення сталого розвитку національної економіки можливе за умов ефективного державного регулювання через застосування податкових важелів.

Податкова система являє собою важливий елемент державного впливу на діяльність суб'єктів господарювання, від ефективності функціонування якої залежить продуктивність чи деструктивність соціально-економічних перетворень у країні [1].

Податкова система повинна працювати на розвиток економіки країни. За твердженням фахівців понад 50 % економіки країни знаходиться в тіні. Щорічно бюджет країни недоотримує десятки мільярдів гривень через корупцію та тіньовиків [2].

Сучасна система оподаткування є непрозорою, з неефективним механізмом адміністрування, у результаті чого податки повноцінно не виконують ні фіскальної, ні стимулюючої функцій. Тому пошук кращих перспектив функціонування вітчизняної податкової політики є актуальним питанням на сучасному етапі розвитку суспільства.

Незважаючи на те, що протягом 2012–2018 рр. Україна поліпшила рейтинг за простотою податкової системи (зі 181-го до 43-го місця), національна податкова система залишається складною і несприятливою для ведення бізнесу. На підготовку і подання податкової звітності та сплату податків вітчизняний бізнес вимушений затрачати набагато більше часу (327,5 год.), ніж у країнах ЄС. За цим показником Україна знаходиться на 159-му місці в світі, де середній показник часу на підготовку звітності становить 240 год., у країнах ЄС – 161 год [3].

Як показує практика, створити ідеальну податкову систему, яка б задовольняла інтереси всіх учасників дуже складно. Однак, існують певні принципи, нехтувати якими взагалі не можливо. Перш за все, це такі основні принципи, як

соціальна справедливість, рівнонапруженість, економічна ефективність, стабільність, гнучкість. На сучасному етапі як свідомо, так і несвідомо, в Україні ці принципи ігноруються, що породжує проблеми визначення розміру, кількості податків, способу їх стягнення.

За роки незалежності податкова система України стала потужним джерелом доходів держави, забезпечуючи понад 75% доходів до зведеного бюджету країни. Проте уряд постійно шукає нові шляхи вдосконалення системи оподаткування. На початковому етапі було встановлено високий рівень податкових ставок та високий податковий тягар, але поступово держава перейшла до зменшення податків і оптимізації пільг.

На нашу думку, доцільно виділити складові, що зумовлюють розвиток податкової системи. Погоджуючись з науковцями можна стверджувати, що головними чинниками успішного розвитку податкової системи, передусім є:

- зміна форм власності, умов економічного розвитку та соціально-економічної організації суспільства, що створює об'єктивну основу для реформування податкової системи, визначає основні напрями та цілі податкової реформи, її глибину з урахуванням досягнутого рівня соціально-економічного розвитку країни, формує можливості реалізації наявного потенціалу її продуктивних сил;

- закономірний суспільний розвиток, що проявляється в постійному намаганні суспільства оптимізувати податкову систему і неможливості досягнути цього оптимуму. З розвитком суспільства змінюються критерії оптимальності податкової системи, що зумовлює необхідність постійного її вдосконалення;

- зміна концепції оподаткування, яка, як правило, має відображати об'єктивну економіко-політичну ситуацію в країні, соціально-економічний стан її населення та зміну пріоритетів держави. Податкова система формується під впливом цілого спектру політичних інтересів і поглядів різних структурованих груп населення, теоретичних шкіл і течій [4, с. 25].

Виходячи з вище наведеного, вважаємо, що підвищення ефективності податкової системи України вимагає:

- зниження фіскального тиску, а поряд з цим зниження ставок податку на прибуток та податку на додану вартість. Це призведе до стимулювання підприємницької та інвестиційної діяльності;

- одночасного реформування системи оплати праці та пенсійного забезпечення;

- взаємозв'язок бухгалтерського та податкового обліку при формуванні господарських операцій. Такий симбіоз надасть змогу підприємству ефективно вести свою діяльність та поряд з цим формувати звітність для потреб зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів.

Таким чином, податкова система постійно повинна перебувати в процесі трансформації з урахуванням вітчизняного та світового досвіду, сучасних вимог часу та розвитку національної економіки.

Література.

1. Радова О. В. Оподаткування в Україні: нововведення, тенденції та проблеми розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 20(3). С. 11-14.

2. Податкова система повинна працювати для людей, а не для олігархів. URL: <https://www.unian.ua/politics/10675221-podatкова-sistema-povinna-pracuyvati-dlya-lyudey-a-ne-oligarhiv-deputat.html>.

3. Paying Taxes: Україна стрибнула в рейтингу на 41 позицію. URL: <http://finbalance.com.ua/news/PwC-Ukrana-stribnula-v-reytingu-Paying-Taxes-na-41-pozitsiyu>.

4. Безкревна А. В. Перспективи розвитку податкової системи: зарубіжний досвід. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 1. С. 21-27.